



1. Referentie

Referentie	Malfait, D. (2003). <i>Dooft de kaars van Rosetta?</i> Leuven: Steunpunt WAV.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Op 1 april 2000 trad het Rosettaplan of startbanenplan in werking. Met dit initiatief wil men de tewerkstelling van jonge schoolverlaters bevorderen. In deze paper ligt de nadruk op het beeld van de startbanen in 2002. Er wordt een profiel geschetst van de startbanen en van de jongeren in de startbanen. Daarnaast wordt ook het succes en de effectiviteit van het Rosettaplan geëvalueerd.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs, werk
Trefwoord(en)	Arbeidsloopbanen, arbeidsmarkttransitie, opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Dirk Malfait Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming E. Van Evenstraat 2C 3000 Leuven Tel.: 016 32 32 39 Fax: 016 32 32 40 steunpunt@wav.kuleuven.be www.steunpuntwav.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Dooft het effect van het Rosettaplan uit? Wat is het profiel van de startbaan? Wat is het profiel van de jongeren in een startbaan? Wordt de doelgroep bereikt?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Kwantitatief onderzoek gebaseerd op een databestand met alle startbaanovereenkomsten geregistreerd tot 9 januari 2003.
Onderzochte groep	110110 startbaanovereenkomsten die in België werden afgesloten in de periode van 1 april 2000 tot en met 31 december 2002. Het gaat om 60225 startbaanovereenkomsten in Vlaanderen, 18423 in Wallonië en 31292 in Brussel.
Bereik	Nationaal (België)

7. Resultaten

Een uitdovend effect?	Er werden in totaal 110110 afgesloten startbaanovereenkomsten geregistreerd. In de loop van 2002 ging het om bijna 31600. Vermits het grootste deel van de Belgische werkgelegenheid zich in het Vlaamse Gewest (57%) situeert, is het niet vreemd dat 54% van de startbanen zich in Vlaanderen bevindt en 66% ervan wordt ingevuld door Vlaamse jongeren. Eind december 2002 telde België 26607 startbaanovereenkomsten die lopende waren. Deze bedragen 0,8% van het totaal aantal arbeidsplaatsen in de Belgische ondernemingen met meer dan 50 werknemers (1,8% in de privé sector en 0,3% in de publieke sector). Dit aandeel ligt op macroniveau lager dan de vooropgestelde ratio van 3% van de werkgelegenheid. Tussen april 2000 en mei 2001 nam het aantal startbaanovereenkomsten maand na maand toe. Sinds mei 2001 daalt het aantal maand na maand. Vooral in Vlaanderen is er een sterke achteruitgang. In april en mei 2002 is er een beperkte stijging waarna het aantal afneemt, zij het minder snel dan in de voorgaande periode. De daling het sterkst in het Vlaams Gewest. Sinds mei 2001 ligt het aantal uitstromers hoger dan het aantal instromers., enkel april 2002 vormt een uitzondering. De instroom vertoont elk jaar hetzelfde patroon. Een groei in januari, waarna de instroom daalt tot mei. Hierna volgt een sterke piek in juli, een knik in augustus en opnieuw een piek in september, waarna de instroom daalt tot december.
Profiel van de startbaan in 2002	De meeste startbanen worden ingevuld door inwoners uit het eigen gewest. Van de Vlaamse startbanen wordt 93% ingevuld door Vlamingen, in Wallonië ligt het aandeel Walen op 91%. Enkel Brussel rekruteert uit de 2 andere gewesten (23% eigen inwoners). Ook op subregionaal niveau wordt de meerderheid van de startbanen binnen een STC ingevuld door jongeren woonachtig binnen het STC. Gemiddeld wordt 63% van de startbaanovereenkomsten ingevuld door jongeren uit de eigen streek. Limburg spant hierbij de kroon met 91%, aan de andere kant van het spectrum situeert zich Halle-Vilvoorde waar 23% van de startbanen naar jongeren uit eigen streek gaat. Ondernemingen in Antwerpen-Boom, Limburg en Halle-Vilvoorde sloten in 2002 de meeste startbaanovereenkomsten af. De andere kant van het spectrum wordt ingenomen door Brugge, Leuven en Aalst-Oudenaarde. De secundaire sector was in 2002 goed voor 43% van alle Vlaamse startbanen. Ongeveer 34% bevindt zich in de tertiaire sector. Ruim 1 op 5 situeert zich in de quataire sector. In 2002 bedroeg het aandeel startbaanovereenkomsten in verhouding tot de werkgelegenheid in ondernemingen met meer dan 50 werknemers ruim 7% in de primaire sector en in de kleinhandel. De horeca, de vervoersondersteunende diensten, de groothandel en de voedingssector scoren tussen de 2,6% en 3,1%. De daling van het aantal lopende startbaanovereenkomsten tussen juni 2001 en juni 2002 is niet in alle sectoren even groot. In de secundaire sector daalde het met 35%, in de tertiaire sector met bijna een kwart en in de quataire sector was de daling het zwakst (-6,1%). Vooral de industriële sectoren zagen arbeidsplaatsen verloren gaan. Het meest in het oog springend is de toename van het aantal lopende startbanen in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (+5%).
Profiel van jongeren in een startbaan in 2002	In 2002 is bijna de helft (ongeveer 46%) van de Vlaamse jongeren in een startbaan een vrouw, 96% heeft de Belgische nationaliteit, 36% (14% vrouwen en 22% mannen) heeft hoogstens een diploma lager secundair onderwijs en 76% is jonger dan 25 jaar. Het aandeel jongeren met Marokkaanse of Turkse nationaliteit in een startbaan is beperkt, respectievelijk 0,7% en 0,5%. Jongeren met de Franse nationaliteit zijn met 1,1% na de Belgen de grootste groep. Bijna de helft van de Vlaamse jongeren in een startbaan behoort tot doelgroep 2, werkzoekenden jonger dan 25 jaar die langer dan 6 maand de school hebben verlaten en ongeveer 28% is schoolverlater (doelgroep 1). Net geen 1 op 5 is werkzoekende tussen 25 en 29 jaar (doelgroep 3). In het Waals Gewest situeert het gros van de 'startbaners' zich in doelgroep 2 (63,4%). Van doelgroep 3 werd weinig gebruik gemaakt. Opvallend is dat in Brussel het aandeel startbanen in doelgroep 1 (21%) lager ligt. Het hoge aandeel in doelgroep 3 (26%) springt in het oog. Doelgroep 1 bestaat uit iets meer vrouwen (52%) dan mannen, terwijl doelgroep 2 en 3 uit meer mannen (57%) dan vrouwen bestaat. Meer in het oog springend is het hoog aandeel midden- en hoggeschoolden (78,5%) onder de schoolverlaters, tegenover 'slechts' 57% in doelgroep 2. Binnen doelgroep 2 zijn laaggeschoolden (43%) dus vrij omvangrijk. Tussen juni 2001 en juni 2002 was de daling van het aantal startbanen sterker bij mannen (-29%) dan bij vrouwen (-23%), en sterker bij de midden- en hoggeschoolden (-29%) dan bij de laaggeschoolden (-20%). Hogergeschoolde mannen tekenden voor de sterkste daling (-32%), laaggeschoolde vrouwen tekenden voor de lichtste daling (-14%). Ongeveer 43% van alle Vlaamse jongeren in een startbaan is aangeworven met een contract van onbepaalde duur (47% jongens en 39% meisjes). Tussen juni 2001 en juni 2002 gingen de

	contracten van onbepaalde duur sterker achteruit (-29%) dan deze van bepaalde duur (-23%).
Effectiviteit van het Rosettaplan	In december 2002 is het plan goed voor 17 à 19% van alle uitstroombewegingen en kon het 10% van alle jonge Vlamingen die werkloos waren tijdens het afgelopen jaar aan een job helpen. De best scorende regio is Oostende-Westhoek: bijna 30% van de uitstroom uit de jonge arbeidsreserve werd gerealiseerd via het startbanenplan, van alle werklozen jonger dan 30 jaar kon 18% aan de slag geraken via een startbaan. Antwerpen-Boom, Brugge, Gent en Kortrijk-Roeselare scoren het minst goed. Van alle personen jonger dan 30 jaar die werkloos waren tussen 1 januari en 31 december 2002 is 10% uit de werkloosheid geraakt via een startbaan. Dit aandeel ligt iets lager bij laaggeschoolden (17%) dan bij hogergeschoolden (17,3%). De uitstroom is meest bewerkstelligd in doelgroep 2. Hier werd 18,4% gerealiseerd via een startbaan, wat een stuk hoger ligt dan bij doelgroep 1 (11,9%) en 3 (16,7%). Binnen de groep schoolverlaters is het plan doelmatiger voor laaggeschoolden (12,9%) dan voor hogergeschoolden (11,6%). Voor doelgroep 2 is het plan doeltreffender. Vooral het bereik bij hogergeschoolde mannen gaat in doelgroep 2 vooruit: bijna 1 op 5 raakt via Rosetta aan werk, waarmee het plan voor deze groep het meest effectief is voor het vinden van een startbaan. Wanneer deze groep wordt uitgebreid met doelgroep 3 ligt dit aandeel lager (16,7%).

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Samenvatting

Op 1 april 2000 trad het startbanenplan of Rosettaplan van de federale Minister van Tewerkstelling en Arbeid in werking. Dit banenplan was de opvolger van de (uitgeholde) stagewetgeving voor jongeren. Het startbanenplan of Rosettaplan heeft als doel de tewerkstelling van jonge schoolverlaters te bevorderen door hen een baan en/of een bijkomende opleiding te verschaffen. Private ondernemingen met meer dan 50 werknemers zijn verplicht om een aantal nieuwe (jonge) werknemers tewerk te stellen a rato van 3% van hun personeelsbestand (4% op sectoraal niveau). De niet naleving van de verplichting wordt gesanctioneerd. Via de 'getrapte aanpak' houdt het startbanenplan rekening met de bestaande (sub)regionale verschillen inzake de werkloosheidssituatie. Er werden drie doelgroepen onderscheiden: schoolverlaters jonger dan 25 jaar, binnen de zes maanden na het verlaten van de schoolbanken; jonge werkzoekenden van minder dan 25 jaar, indien men de startbaanovereenkomsten niet kan opvullen met de schoolverlaters en werkzoekenden jonger dan 30 jaar, indien er een tekort is aan jongeren uit de vorige categorieën.

In deze paper van Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (WAV), ligt de nadruk op het beeld van de startbanen in 2002. Er volgt een evaluatie van het Rosettaplan 2 jaar nadat het plan in werking trad. Er wordt ook gezocht naar een profiel van de startbanen en van de jongeren in de startbanen. Er werd een analyse uitgevoerd van een bestand met alle startbaanovereenkomsten op 9 januari 2003. De registratie was nog niet afgerond, waardoor de officiële cijfers nog hoger zullen zijn dan de cijfers gebruikt in dit bestand en dit onderzoek.

Tussen 1 april 2000 en 31 december 2002 werden in België 110110 startbaanovereenkomsten afgesloten. Meer dan de helft werd afgesloten in Vlaanderen. Dit ligt volledig in de lijn van de verwachtingen, gezien de omvang van de werkgelegenheid in Vlaanderen groter is dan in de andere gewesten. De meeste startbanen worden ingevuld door inwoners uit de eigen streek. Het profiel van de personen in een startbaan verschilt het meest uitgesproken tussen doelgroep 1 en 2. Het profiel van doelgroep 3 sluit het sterkst aan bij dit van doelgroep 2. De kleinhandel, horeca en vervoersondersteuning zijn de enige sectoren die de verplichte 3%-quota startbanen lijken te behalen. Vanaf mei 2001 ligt het aantal uitstromers hoger dan het aantal instromers. Sinds de piek in mei 2001 neemt het aantal lopende startbaanovereenkomsten af. De daling is het sterkst in Vlaanderen. Binnen Vlaanderen tekent vooral de industrie een sterke achteruitgang op. Jongeren uit doelgroep 2, mannen en hogergeschoolden kenden de sterkste daling. Ook de effectiviteit van het Rosettaplan is afgenomen. In december 2002 is het plan goed voor 17 à 19% van de uitstroombewegingen, tegenover 26 à 28% in april 2001. Dit vrij lage aandeel suggereert dat de deadweight- en substitutie effecten groot zijn, een deel van de jongeren in een startbaan zou ook zonder een Rosettaplan uit de werkloosheid zijn gestroomd. De startbanenmaatregel blijkt in Vlaanderen behoorlijk goede resultaten op te leveren in bepaalde regio's, terwijl ze in andere regio's weinig succes kent. De best scorende regio is Oostende-Westhoek. Alhoewel laaggeschoolde jongeren moeilijker uit de werkloosheid geraken, bereikt het plan de laaggeschoolden in dezelfde mate als hogergeschoolden bij het doorstromen naar een startbaan. De uitstroom is het meest bewerkstelligd door het Rosettaplan in doelgroep 2. Schoolverlaters raken dus meer op eigen kracht aan een job dan mensen die langer dan 6 maanden werkzoekend zijn.